

opera domini, et mirabilia eius in profundo. Ad mare descendunt. i in hoc seculū: in nauibus, scilicet in animabus: facientes operationē, scilicet bonam, carnē suam cū uirijs & cōcupiscentijs confringentes, & ad cælestia suspirantes. in aquis multis, i. in populo multo, inter q̄s manentes, in om̄ibus se prouident, ne in aliquo maculent̄. Sed sicut hō in nauī per mare nauigans nō rangit̄ mari, sic iusti in hoc seculo, inter populum habitātes, eosq; malignitatibus nō adherent.

DOMINICA IN SEPTUAGESIMA. Matthæi XX.

In illo tempore: **Dixit Iesus discipulis suis parabolā hanc: Simile est regnū cælorū hominī patrifamīlias, q̄ exiit primo mane cōducere operarios in uineā suam. Et rel.**

Regnum cælorum uel regnum dei in euangelio cum legitur, nō semp unam eandemq; habet significatiōē, sed aliquādo dñm Iesum Christum, aliquando scripturam sacram, aliquando cælestem patriam, aliquando præsentem significat ecclesiam. Dominum Iesum Christum significat, sicut ipse dicit: Regnum dei intra uos est. Scripturam sacram, ueluti iudæis non credentibus dicitur: **Aufere a uobis regnū dei, & dabitur gēti faciēti fructus eius. Cælestem patriam, ut est illud: Beati q̄ persecutionē patiuntur p̄pter iustitiam, qm̄ ipsorum est regnum cælorum. Præsentem ecclesiā, sicut alibi ait: Qui soluerit unum de mādatis istis minimis, & docuerit sic hōmines, minimus uocabitur in regno cælorum. Ergo**

Luc. 17.

Matth. 5.

regnum cælorum in hoc loco præsentẽ significat ecclesiam, quod simile dicitur patrifamilias, ut per rem cognitam, incognitam credere discamus: & per uisibilia, ad inuisibilia mens nostra rapiatur. Nam q̄a parabola est, q̄d paterfamilias, & eius uinea, & operarij, remuneratiõq; eorum allegorice significet, attendamus. Paterfamilias aut̄ iste figuram dei tenet om̄i potentis, qui similis patrifamilias dicit: quia sicut paterfamilias subiectos in domo, sic deus omnipotẽs homines ordinat, regit, atq; disponit in mundo. Huius ergo patrifamilias uinea, sancta est ecclesia, quæ ab initio m̄di usq; ad finem seculi, quot sanctos pfert, quasi tot palmites generat. Hæc uinea primum in populo Iudæorum fuit plantata, sed post dñi in carnationem usq; ad fines terræ est dilatata, sicut per Psalmistã dicitur: **Vineam de Aegypto transfulisti, eieci sti gentes, & plantasti eam. Dux itineris fuisti in conspectu eius, & plantasti radices eius, & impleuit terram. Operuit montes umbra eius, & arbuta eius cedros dei. Extendit palmites suos usq; ad mare, et usque ad flumen, ppagine eius.** Hæc est em̄ illa uinea, de qua in Canticis canticorum uoce sponsi dicitur: **Mane surgamus ad uineas, uideamus si floruit uinea, si flores fructus parturiunt. Et item: Uinea facta est pacifico in ea quæ habet populos. Tradidit eã custo dibus, uir aufert, p̄ fructibus eius mille argenteos. De qua etiã uinea per Isaiã dicitur: Cãtabo dilecto meo canticũ patruelis mei uineæ suæ: Uinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. Sepiuit eam, & lapides elegit ex illa, & plantauit eam electam. Et rorular extruxit in medio eius, & maceria circumdedit eam. Et expectauit ut faceret uuas, & fecit labruscas.** **Quæ**

Psal. 79.

Canti. 7.

Canti. 8.

Isai. 4.

autē sit ipsa uinea, idem ppheta subdendo manife-
 stans ait: **Vinea enim dñi sabaoth, domus Israel est,**
 & uiri Iuda, germē delectabile. **In hac autē uinea tan-**
 to quisq; fidelius laborat, quanto firmiter deū credit,
 & eius mandata sollicitius custodit, terrena deserens,
 & caelestia anhelans. **Et t̄to in ea laborans huberio**
res fructus reddit, quanto non sua, sed aliena lucra
 quærit. **Qui enim quæ sua sunt quærit, non quæ Iesu**
Christi, nō laborat in uinea Christi. Ad hāc ergo ui-
 neam excolendā paterfamilias primo mane exiit: quā
 ab initio seculi deus omnipotens sanctos uiros mitte-
 re non destitit, qui non solum bene uiuēdo hanc ui-
 neam excoluerunt, sed etiā bene docēdo, in eius cul-
 turam plurimos uocauerunt. **Quod autē mercedem**
recepturi sint, qui in hac uinea, i. in ecclesia fideliter
laborāt, manifestatur cum subditur: Conuentioe,
**quē facta cum operarijs er denario diurno,
misit eos in uineam suā. Per denarium, qui labo-
 rantibus in uinea p̄mittitur, uitæ æternæ remunera-
 tio figuratur. **Et apte satis: nam in denario imago re-**
gis exprimitur, hō autem ad imaginem & similitudi-
nem dei factus est, ipso dño dicente: Faciamus homi-
nem ad imaginem & similitudinē nostrā. Sed hanc
 imaginem tūc uiolauit, quando peccauit. **Cōuentio-**
nem ergo cum operarijs paterfamilias ex denario di-
urno facit, quia illam gloriā bene operantibus pro-
mittit post laborem, quā primus hō, si nō peccasset,
habiturus fuerat sine labore. Sed quia post peccatū
 humana conditio in præsenti seculo diu permanere
 non potest, electis per successionem succedētib; p-
 uaria tempora operarios in culturā uineæ uocauit.
 Vnde & subditur: **Et egressus circa horam ter-****

tiam, inuenit alios stantes in foro ociosos & illis dixit: **Ite & uos in uineam meam, & quod iustum fuerit dabo uobis.** Illi autem abierunt. **Iterum autem exiit circa sextam & nonam horam, & fecit similiter. Circa undecimam uero exiit, & inuenit alios stantes, & dixit illis: Quid hic statis tota die ociosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite & uos in uineam meam.**] **Varietas horarum quibus operarij in uinea culturam mittuntur, uaria significat tempora, in quibus sancti operarij utique fideles, ad spiritalem uineam excolendam missi sunt.** Mane quippe mundi fuit, ab **Adam usque ad Noe. Tertia, a Noe usque ad Abraam. Sexta, ab Abraam usque ad Moysen. Nona, a Moysen usque ad aduentum domini. Undecima, ab aduentu domini usque ad finem seculi.** **Ut autem ex multis paucos referamus, aliquos sub exemplo ponamus.** Operarij ergo primo mane .i. prima hora diei, fuerunt **Abel & Enoch, & ceteri alij, qui in illa aetate deo placuerunt. Tertia hora, operarius fuit Abraam, Isaac & Iacob, & xij. patriarcha. Nona hora, operarij numerus crescere coepit, quando missus est Moyses & Aaron, Iosue, Samueel, Dauid, Isaias, Ieremias, & plures alij. Undecima uero hora, operarij ad excolendam uineam .i. ecclesiam, missi sunt sancti apostoli, qui tanto studiosius atque diligentius hanc uineam coluerunt, quanto perfectius ab ipsa ueritate instructi fuerunt.** **Vnde unus eorum loquebatur, dicens: Nos sumus, in quos fines seculorum deuenerunt. Si autem hanc similitudinem ad utrumque populum, Iudaeorum scilicet & gentium referamus, operarius horae primae, tertiae, sextae & nonae, Iudaeorum populus in antiquis suis patribus fuit, & uelut spiritalis uua in electis suis floruit. Ad undecimam ue-**

1. Cor. 10.

gentiles uocati sunt, quia post ascensionem domini
 ni prædicantibus apostolis crediderunt, de quibus dicitur:
 [Quid hic statis tota die ociosi?] Tota die quippe
 ociosi stabant, qui ab ipso mundi primordio usque
 ad domini incarnationem, à cultura dei alieni permanebant.
 Nullus enim ad eorum eruditionem patriarcha, nullus propheta
 missus fuerat, unde excusantes dicunt: [Quia nemo nos
 cõduxit.] Quid est dicere, nemo nos conduxit, nisi quia
 nemo ad culturam spiritalis uinæ nos uocauit: In quibus
 uerbis nos nostras conscientias commouere debemus, & considerare
 diligenter, quid in nostra excusatione in die iudicij
 dicturi sumus, si à bono opere torpentes inuenti fuerimus,
 qui ex Christianis parentibus nati, et pene ab ipsis cunabulis
 uerbum uitæ accepimus, & cum lacte carnis lacte scripturarum
 nutriti sumus. Tanto ergo sollicitiores esse debemus in
 bono opere, quãto minus ignorantiam prætere in nostra
 excusatione poterimus, scilicet quando inexcusabiles erimus,
 de uocatione atque dei cognitione metuentes: quia non parimodo
 coartantur, qui scienter & ignoranter peccant, sicut dominus
 ait in euangelio: **Seruus** qui nescit uoluntatem domini sui,
 & non facit digne, plagis uolabit paucis: sciens autem, & non
 faciens digne, plagis uolabit multis. **Moraliter** autem possumus
 has uarietates horarum ad nostræ ætatis momenta referre. **Ma**
 ne quippe, hominis pueritia est: tertia, adolescentia. **Quia**
 sicut sol hora tertia ad superiora ascendens, radios suæ
 claritatis aperire incipit, ita in adolescentia calor naturalis
 sanguinis crescit. **Hora sexta** iuuetus est: quia sicut sol
 hora sexta in medio cæli positus, non solum splendidiore,
 sed etiã feruētiores radios emit

Luc. 12

tit, ira iuuentus habilis, propterea, apta atque robusta ad bonum opus faciendum inuenit. Nona uero hora, senectus est: quia sicut sol hora nona inclinare incipit ad occasum, ita in senectute non solum calor sanguinis, sed etiam naturalis & genuina uirtus hominis deficit. Undecima quoque hora, ea etas est, quae in nostra lingua decrepita uocatur, ut senectutem transcendisse intelligatur. Unde Graeci ualde seniores non *γέροντας*, sed *πρωτόβιτους* appellant, ut plusquam senes eos esse intelligant, quos tali uocabulo nuncupant. Diuersis ergo horis operarij in uineam mittuntur, quia in diuersis aetatibus homines per diuinam gratiam ad bona operandum uocantur. Qui enim ab ipsa pueritia deuota mente deo seruiunt, quasi primo mane in uineam conducuntur. Sunt uero alij, qui dum in adolescentia ad dei seruitutem conuertuntur, quasi hora tertia ad culturam uineae uocantur. Alij autem in adolescentia carnaliter uiuentes, si in iuuentute ad deum conuersi, torporis & desidia a se excutientes, mores suos deserentes, bona opera seruent, quasi sexta hora ad uineam mittuntur. Si autem aliquis in pueritia & adolescentia & iuuentute a bono opere torpuit, necesse est, ut in senectute quasi hora nona, ad dei seruitutem conuertatur: & pudeat eum fuisse ociosum in seruitio dei, cum non multum laboraturus est, considerans quod ait Apostolus: Nescis quia patientia dei ad poenitentiam te adducit: cauens & hoc quod subdit: Propter duritiam & impoenitentem cor, thesaurizas tibi iram in die ire. Si quis uero ita negligens & desidiosus fuerit, ut etiam in senectute a bono opere torpeat, saltem in decrepita aetate iam respiscat, & a laqueis diaboli, quo captius tenebatur, ad eum conuertendo se abstrahat, & praeterita mala fletibus diluat, & prout potest, bonis operibus inuigilet. Quia si hora

Rom. 2.

undecima conuertatur, & tunc nō metuat laborem
 suscipere, qm̄ pro deo parū potuerit laborare: & sicut
 censurā metuit districti iudicis, sic in illius pietate cō
 fidat, qui nō uenit uocare iustos, sed pētōres ad pēni
 tentiā. Piissimus & misericordissimus deus, etiā in se
 necture cōuersos non respuit, nec cōtemnit, sed beni
 gnissima pietate suscipit & amplectitur. Non enim
 meritus est ille q̄ ait: **Viuo ego, dicit dñs, nolo mor**
tem pētōris, sed ut cōuertat & uiuat. **Et iterum: Pecca**
tor quacūq; die cōuersus fuerit & ingemuerit, om̄ia
pētā eius in obliuionē tradentur. Sed qm̄ calliditas
 antiq; hostis in hac parte tepidos decipere solet **Chri**
stianos, ut quibus suadet culpam, longam p̄mittat
uitam, quasi in senectute uel decrepita ætate pœni
tendo diluant, quod in adolescentia uel in iuuentu
te cōmiserunt, nēesse est tñ, ut quia horam nostræ
uocationis ignoramus, om̄i tempore in bono opere
simus parati, & huic deceptioni opponēda est uarie
tas humanę cōditionis. Et quia ignoramus q̄s ex no
 bis in pueritia, q̄s in adolescētia, q̄s in iuuetute, q̄s in
 senectē, & q̄s in decrepita ætate ab hac uita uocādu
 s̄t, sicut oībus incertus est exitus, sic certus debet eē
 in bono opere animus, p̄pter id q̄d dñs ait: **Et uos**
estote parati, quia q̄ hora non putatis, filius hoīs ue
niet. Nā sicut uarijs horis operarij (ut diximus) in ui
 necam mittunt, sic diuersis ætatibus homines ab hac
 uita uocantur. Alij quidem primo mane. i. in pueri
 tia, alij hora tertia, id est, in adolescentia: alij sexta,
 id est, in iuuetute: alij nona. i. in senectute: atque alij
 in undecima. i. in decrepita ætate, quæ ueterana di
 citur. Et quia incerta est omnibus in his ætatibus ho
 ra uocationis suæ, paratus unusquisq; debet esse in

Ierzech. 18

Lucę. 127 (

bona operatione, ne forte si qñ potest, non uult bonum opari, tunc incipiat uelle, quādo nō erit posse.

Johan. 12. Vnde pius dñs nos admonet, dicens: **Currite dum lucem uitæ habetis, ne tenebræ mortis uos cōprehendant. Et Salomon: Quodcūq; potest manus tua facere, instāter operare. Quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos. Et iterū: Ne tardes conuerti ad deum, neq; differas de die in diē, quia subito ueniet ira dei, & in nouissimo disperdet te. Et Isaias: Quærite dñm dū inueniri potest, inuocate eum dum prope est. Multum em̄ iuuat ad uincendam delectationem peccati, recordatio mortis, sicut p̄ quendā sapientem, scilicet Salomonem dicit:**

Ecc̄. 5.

Isai. 55.

Ecc̄. 7.

In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Cum sero autem factum esset, dicit dñs uinea procuratoris suo: Uoca operarios, & redde illis mercedem. Sero est finis diei, iuxta superiorem intelligentiam. Sero in hoc loco, tempus dominicæ incarnationis significat, sicut p̄ Paulum dī: Non sumus in quos fines seculorū deuenerūt. Et sicut Iohannes ait: Filioli, nouissima hora est. Sicut autē paterfamilias deus omnipotens intelligitur, & eius uinea sancta ecclesia, sic procurator dñs Iesus Christus, qui ait in euangelio: Ego sum uitis uera, & p̄r meus agricola, & uos palmites. Ad reddendam ergo mercedē operarijs paterfamilias procuratorem uocat, quia deus omnipotens p̄ filium nos creauit, p̄ filiū nos redemit, per ipsum nos remuneraturus est, sicut ipse filius dicit: Pater non u dicat quēquam, sed om̄e iudicium dedit filio. Quantum autē diuitias bonitatis suæ in nobis, q̄ post eius incarnationē credimus, fecerit abundare, manifestat

1. Cor. 10.

1. Johā. 2.

Johan. 15

Johan. 5.

tur, cum dicitur: Incipiēs a nouissimis vsq; ad primos. Hoc est, ab oparijs horæ undecimę, vsq; ad operarios horæ primæ. Cum venissent ergo qui circa undecimā horam venerant, acceperūt singulos denarios. In qbus uerbis quātū nobis incarnatio dñi profit, q post eius resurrectionē credi dimus, manifestatur. Non solum em̄ eundem denarium acceperunt q nouissimi uenerunt, quod primis pm̄issum fuerat, sed etiā ante acceperunt, quā illi. Qm̄ sancti patres, qui aduētum domini præcesserunt, licet iuste & pie uiuerent, non statim à carne soluti ianuam regni cælestis intrauerunt, sed infernalibus tenebant locis, quanq̄ non in pœnalibus, teste beato Iacob, q ait: Deducetis canos meos cū dolore ad inferos. E iterū: Descendam lugens filium meum in infernū. Hinc & per beatū Iob dicit: Scio domine, q̄a morti me traditurus es, ubi cōstituta est om̄is domus uiuentiū. Et, Si in infernū descēdero, inde me liberabis. Nobis autē, qui post dñi incarnationem credidimus, magno munere donatū est, ut si perfecte uiuamus, absq; ulla dilatione carne soluti, uitam æternam p̄cipiamns. Et hoc ē denariū accepisse primos, qui uenerunt nouissimi. Venientes autē ⁊ primi, arbitrari sunt quod plus essent accepturi. Acceperūt autē ⁊ ipsi singulos denarios, ⁊ accipientes, murmurabāt aduersus patrē familias, dicentes: Hi nouissimi una hora fecerūt, & pares illos nobis fecisti, qui portauimus pōdus diei & ætus, ⁊ Quia ergo supra p̄ denariū remunerationē uitę æternæ diximus significari, quæritur, quare isti denariū accepisse, & murmurasse dicant, cū regnū dei nullus murmurans accipiat, nullus q̄ acceperit postea mur

Gene. 42.
Gene. 37.
Job. 30.

murare possit. Sed ad hoc dicendū est, quia murmuratio in hoc loco, non malitiosam intentionem contra deum sonat, sed piam querelam sanctorū ad deum significat. Quia enim antiquos patres diu in presenti uita contigit uiuere, necesse fuit ponderi diei & æstui in carnis passionibus diu subiacerere. Quasi ergo illorū actiones murmurasse fuit, quādo eos, qui post domini incarnationem crediderunt, post breuem tribulationem remunerationē percipere uidentur, quā illi cum longa tribulatione expectauerunt. Quod ut facilius intelligatur, ex multis unum ad medium deducere uisum est, uidelicet **Abraam** patriarchā. Quasi enim illius actionem murmurasse fuit, quando latronem ab ipsis mortis faucibus per diuinam gratiā liberatum, ante paradysum quā se intrare uidit. An non latro undecima hora uenit, qui **Christum** in cruce confessus est, & tamen ante denarij remunerationem accepit, quā **Abraam**, qui hora tertia uocatus pro ipsa tribulatione diu pondus diei & æstus tolerauit? In cruce enim latro **Christum** confessus est, sed de cruce paradysum ascendit, dicēte domino: Amen dico tibi, hodie mecū eris in paradiso. Possimus etiam & ita intelligere, quemadmodum nunc **Christiani** ante cælum ascendāt, quā fecissent illi, qui ante aduentum domini fuerunt: quia illi postquam egressi erant ex corpore, per longū tempus in inferno stabant: isti autem sine mora, postquam egrediuntur de corpore, si iusti sunt, in cælum ascēdunt, & hoc est ante ascēdere post egressionem **Christianorum** de corpore, quā illi ascendissent post egressionem ab illo rum corpore. Et quia uita æterna nulli per debitum redditur, sed per gratuitam misericordiam datur, re-

Luc. 23.

Et per familias uocans unum eorum, ait: Amice,
non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario di-
urno conuenisti mecum? Tolle quod tuum est,
et uade. Quod ad Iudæorum & gentium populum
 pertinere (ut diximus) manifestum est. Nam multi
 Iudæorum, qui post domini ascensionem crediderunt,
 nolebant gentiles ad suam societatem uel æqualita-
 tem admittere, sed proselytorum loco eos habēdos
 iudicabant, dicentes indignum esse, ut gētes post ido-
 lorum culturam eis coæquarentur, quorum patribus
 deus locutus fuerat, & multa mirabilia ostenderat,
 & quibus legem dederat, & ex quibus carnē assump-
 serat. Et hoc est quod illi, qui priores in uineam uen-
 erant, murmurantes contra nouissimos, dicebant:
 [Hi nouissimi una hora fecerunt, &c.] Sed quia do-
 minus Iesus Christus finem misericordiae suae usque ad
 colligendas gētes extendit, recte uni eorum dicitur:
 [Amice, non facio tibi iniuriam, & reliqua.] At ue-
 ro ille qui non est personarum acceptor, sed in omni
 gēte qui operatur iustitiam, acceptus est illi, recte di-
 cit: Uolo autem et huic nouissimo dare, sicut
et tibi. Nam per eius gratiam, qui non uenit uocare ius-
 tos, sed peccatores ad pœnitentiam, non solum Iu-
 dæis gentiles æquati sunt, sed etiam promptiores ad
 credendum inuenti sunt. An non licet mihi, quod
uolo facere? An oculus tuus nequā est, quia
ego bonus sum? Vnde Apostolus querelas homi-
 num contra deum compefcens, ait: O homo, tu quis
 es qui respondeas deo? Nunquid dicit figmentū ei q
 se finxit, quæ me fecisti sic? Aut non habet potestatem
figulus luti, ex eadē massa aliud quidem uas facere in
honore, aliud uero in contumeliam? Habet utique.

Roma. 9.

Deus enim nulla necessitate constrictus, sed sola bonitate quibus uult uitam tribuit. Vnde & subditur: **Sic erunt nouissimi primi, & primi nouissimi.** Primi enim quondam Iudaei fuerunt, quoniam olim deo caeli crediderunt, & secundum legem uixerunt. Nouissimi autem gentiles erant, propter incredulitatem extranei a cognitione dei, & testamento legis. Sed domino ueniente, qui

Deute. 28

Iohan. 9.

& illi qui nouissimi erant, credendo facti sunt primi: et qui erant in capite, facti sunt in cauda: & qui erant in cauda, facti sunt in capite, iuxta illud quod dominus ait: **In iudicium ego in hunc mundum ueni, ut qui non uident, uideant: & qui uident, caeci fiant.** Vnde rara Iudeorum fides reprobatur, cum adhuc subiungitur: **Multi enim sunt uocati, pauci uero electi.** Quod speciatim ad Iudeorum populum pertinet, ex quibus multi uocati, sed qui domino crederent, pauci sunt inuen-

Matth. 8.

ti. Nam de gentium uocatione alibi dicitur: **Multi uenient ab oriente & occidente, & recumbent cum Abraham, Isaac & Iacob in regno caelorum.** Quia ergo horarum uarietates, quibus operarij in uineam uocantur, ad aetatum diuersitates diximus pertinere, liber inueni, quemadmodum in ecclesia fiat, quod in duobus populis factum esse commemorauimus. Ait enim **Euangelista:** [Cum sero factum esset, & reliqua.] Sed quia in hac parabola duplicem intelligentiam sequimur, moraliter sero unicuique nostrum fit terminus uitae praesentis: & licet nonnulli, antequam ad maturam aetatem perueniant, ab hac uita uocentur, si non habent sero per aetatem, habent tamen per exitum. Sero ergo operarij ad recipiendam mercedem uocantur, quod

Matth. 12.

pro bonis operibus tunc electi remunerationem accipiunt.

icipiunt, cum ab hac uita uocantur, teste **Psalmista**, q
 ait: Cum dederit dilectis suis somnum, hæc est hære
 ditas domini. **Dupliciter** autē nos deus uocat, in præ
 senti ad laborem, in futuro ad requiē. **Vnde** necesse
 est, ut quicumq; futuram desiderat remunerationem,
 in præfenti nō refugiat laborē. **Quia** illi qui pro deo
 fideliter suscipiunt laborem, fideliter perueniēt ad re **Mat. 10**
 munerationem, quando audituri sunt: **Venite** ad me
 omēs qui laboratis & onerati estis, & ego reficiā uos.
Tollite iugum meum super uos, & discite à me, quia
 mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiē ani
 mabus uestris. **Et** quia solet contingere, ut nonnulli
 tardius conuersi, ab hac uita uocati prius remunera
 tionem accipiant, quàm illi, qui prius laborare expe
 runt, recte uoce patrisfamilie procuratori dicit: [**In**
 cipiens à nouissimis usq; ad primos] &c. **Quorū** acti
 ones quasi murmurasse est contra tardius cōuersos,
 cum illos prius, quàm se remunerari uident. **Qd̄** ue
 ro subditur, [**Venientes** autē & primi, acceperūt sin
 gulos denarios. & accipientes, murmurabant aduer
 sus patremfamilias, dicentes: **Hi** nouissimi una hora
 fecerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portauimus
 pondus diei & ætus.] **Hoc** nanq; solet cōtingere in
 ecclesia, & maxime in monastico ordine. **Pōdus** em̄
 dei & ætus illi sustinent, qui ab ipsa pueritia in re
 gularibus disciplinis nutriti, in uigilijs, in ieiunijs, in
 labore manuum desudare coguntur. **Sunt** uero alij, q
 usq; ad senectutem uel decrepitam ætatē carnaliter
 in seculo uiuunt, sed circa finē uitæ conuersi, post bre
 uem tribulationem cito perueniunt ad remunerationem: &
 cum post breuem laborem uocantur ad re
 quiem, quasi ad istorum acceptiones murmurant, q

pondus diei & æstus sustinent, cū illos uident remunerari, qui nouissimi ad spiritalem militiam accesserunt, se autē in certamine relinquunt. Sed non est murmurandū cōtra dei bonitatē, qm̄ in tali dilatione nō minuitur præmiū, sed augetur, quia electis iustus iudex deus reddet unicuiq; secundū opera sua: & tanto maiore remunerationem accipient, quanto eius expectatione maiore labore sustinent, Apostolo teste: **V**nusquisq; mercedē scdm̄ suum laborem accipiet, unū em̄ accipient omnes denarium, quia unū om̄ibus electis præparatum est regnum: & tamen pro diuersitate meritorū, diuersa sunt præmia parata in regno celorum, dicere dño: **I**n domo patris mei mansiones multe sunt. **V**nde mentitus fuisse conuincitur Iouinianus hæreticus, q̄ dixit nullā differentia futuram esse inter iustum simplicem & iustū sapientem: inter uirginē & corruptā: inter eum qui minoris sit meriti, & eū qui maioris: cui contradicit Apostolus, ostendens diuersis meritis diuersa p̄mia in resurrectione esse præparata, dicens: **A**lia est enim claritas solis, alia claritas lunæ, alia claritas stellarum. **E**t stella à stella differt in claritate, sic erit in resurrectione mortuorum. **H**inc & **D**aniel, cum de terræ puluere multos confurrecturos prædiceret, ut ampliore remunerationem ostenderet eos percepturos, qui & bene uiuunt, & lucrandis animabus inuigilāt, dixit: **Q**ui aut̄ docti sunt, fulgebunt sicut splendor firmamenti: & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. **Q**uod em̄ nulli cōtra dei iustitiam sit murmurandum, sed de eius bonitate omnibus gaudendum, manifestatur, cum subditur: **[**Amice, nō facio tibi iniuriam. **N**onne ex denario diuuo conuenisti mecū? **T**olle ergo quod tuū est & uade &c. **]** Quasi enim iniuri

1. Cor. 3.

Johan. 14

1. Cor. 15.

Danie. 12.

am deus facere uideretur, si quod ex debito deberet, ex premio non redderet: cum uero nullis per debitum, sed solummodo per gratuitam misericordiam, quibus uult, tribuit, nullus contra iustitiam dei murmurare potest: quoniam cui uult miseretur, & quem uult indurat: miseret sola bonitate, indurat nulla iniquitate: quia & si iudicia eius aliquando sunt occulta, non tamen iniusta. Quod uero subditur, [Sic erunt nouissimi primi, & primi nouissimi,] quotidie in ecclesia fieri cernimus: quia nonnulli tardius ad dominum conuersi, per mentis feruorem & piam deuotionem plures eorum antecedunt, qui tepide & negligenter uiuunt. Quod autem finita similitudine dicitur, [Multi sunt uocati, pauci uero electi,] magis timendum est, quam exponendum. Omnes enim, quod uocati sumus, nouimus: utrum uero electi, adhuc ignoramus. Multis enim modis nos uocat deus, per fidem, per baptismum, per poenitentiam, per prospera, per aduersa, per somnia & reuelationes. Sunt autem nonnulli, qui cum fide polleant & doctrinae uerbis luceant, tamen quia a bono opere torpent, ab electione dei reprobantur: quia (ut ait Iacobus apostolus) fides sine operibus mortua est. De talibus Paulus apostolus ait: **Confitentur se nosse deum, factis autem negant.** Et dominus in euangelio: **Non omnis qui dicit mihi, domine domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui facit uoluntatem patris mei, qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum.** Tales namque in die iudicii dicturi sunt: **Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & uirtutes multas fecimus, & demonia eiecimus?** quibus respondetur: **Amen dico uobis, non noui uos, Discedite a me operarii iniquitatis.** Tanta ergo solliciti esse debemus in bono opere, quanto inexcusabiles

Roma. 9.

Jacob. 2.
Tit. 1.

Matth. 7.

nos esse scimus de uocatione: ne tempore iudicij cum fatuis uirginibus extra ianuam remanentes, audiamus: Nescio uos, sed cum prudentibus intra thalamum sponsi recipiamur.

DOMINICA IN
Sexagesima. Lucae VIII.

In illo tempore: Cum turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinem: Exiit qui seminat, seminare semen suum. Et rel.

PRadicante domino Iesu Christo euangelij regni celestis, mul-
tæ turbæ eum sequebant, sicut diuersi corpore, ita diuersi mente. Nonnulli propter amorē, nonnulli propter inuidiā, aliquāti propter curationem, aliquāti propter admirationē: quibus dñs ita suum sermonē temperabat, ut in una eademq; parabola, unusquisq; suam sententiā audiret, & omnium infirmitati condescendēs, suis sanctis sermonibus similitudines de rebus uisibilibus adhibebat, ut per rem uisibilem inuisibilia cognoscere discerēt. Vnde sicut Mattheus ait, Loquebat Iesus cum discipulis suis in parabolis, & sine parabolis non loquebat eis. Non tñ (ut quidā tradunt)